

החינוך וסביבו

שנתון המכללה ל"ו
תשע"ד 2014

ISSN 0 792-223X

החינוך וסביבו
כרך ל"ו, תשע"ד - 2014

פרופ' נמרוד אלוני
ד"ר אסתי אדיבי-שושן
פרופ' ליאורה גביעון
ד"ר חיים חיון
ד"ר יפה כלב
ד"ר מעיין מזור
פרופ' דן סואן
פרופ' אלי צור
מרדכי סגל ז"ל

עורך:
מערכת:

המייסד והעורך הראשון:

תמר שקד
נעה רוזן
יולנד גוטדינר

רכזת המערכת:
עריכת לשון:
התקנת האנגלית לדפוס:

הוצאת מכללת סמינר הקיבוצים, תשע"ד - 2014

צילום העטיפה: ד"ר אבישי טייכר; מתוך אתר פיקיווקי

עיצוב העטיפה: שירי גייגר

הדפסה: לביא הפקות דפוס

תמונת העטיפה: שוק הכרמל

המשתתפים בשנתון

מכללת סמינר הקיבוצים	פילוסופיה של החינוך	ד"ר יוסף אבינון
מכללת סמינר הקיבוצים	ספרות עברית	ד"ר אסתי אדיב-שושן
מכללת סמינר הקיבוצים	פילוסופיה של החינוך	פרופ' נמרוד אלוני
מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת תל אביב	משפטים, פילוסופיה ולימודי סביבה	ד"ר איתי אליאב
מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת בר-אילן	מקרא ומחשבת ישראל	ד"ר חנוך בן פזי
מכללת סמינר הקיבוצים	חינוך	ד"ר איריס בקשי
מכללת סמינר הקיבוצים המכללה האקדמית תל אביב-יפו	סוציולוגיה	פרופ' ליאורה גביעון
מכללת סמינר הקיבוצים	פדגוגיה ומינהל החינוך	ד"ר קובי גוטרמן
מכללת סמינר הקיבוצים, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין, המכללה האקדמית תל-חי	חינוך	ד"ר גלעד גולדשמידט
מכללת סמינר הקיבוצים, האוניברסיטה הפתוחה	הוראת מתמטיקה	ד"ר אביקם גזית
מכללת סמינר הקיבוצים, המכללה האקדמית ספיר	היסטוריה ותרבות של אמריקה הלטינית	ד"ר איתן גינזברג
מכללת סמינר הקיבוצים	אקולוגיה, סביבה וקיימות	ד"ר אדיב גל
בינה, ב.י. ניהול בע"מ	ניהול ידע	ד"ר יואב גל
מכללת סמינר הקיבוצים	סטודנטית לתואר ראשון בחינוך מיוחד	יפעה גצליק
אוניברסיטת אריאל	חינוך	פרופ' ניצה דוידוביץ
מכללת סמינר הקיבוצים	חינוך	ד"ר דפנה המר-בודנרו

מכללת סמינר הקיבוצים	חינוך	ד"ר יהודית וינברגר
אוניברסיטת בר-אילן	מדעי החברה	אביטל טורם
מכללת סמינר הקיבוצים	ניהול והנהגת כיתה, לקויות למידה	ד"ר צפי טימור
מכללת סמינר הקיבוצים	סטודנטית לתואר ראשון בחינוך	תמר לזר
אוניברסיטת בר-אילן	מדעי החברה	מעין ניצן-קרבצוב
אוניברסיטת אריאל, מכללת סמינר הקיבוצים (גמלאי)	סוציולוגיה	פרופ' דן סואן
	סופרת ומחזאית	נאוה סמל
מכללת סמינר הקיבוצים	הוראת השואה	ד"ר נילי קרן
מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת בר-אילן	סוציולוגיה, מגדר ומשפחה	ד"ר רינה שחר

תוכן העניינים

מאמר עורך

- מה אתה עושה כשאתה קם בבוקר?
המשגות מעודכנות למלאכת חוקנו כמורים ומחנכים
- 11 נמרוד אלוני

מחקרים וסוגיות בחינוך

- הטיות ידע ותהליכי למידה במערכת החינוך
הקורסים של "אופק חדש" למורים בשנת ההוראה השנייה:
מה חושבים המורים?
- 25 אדיב גל, יואב גל
צפי טימור
- 47 ניצה דוידוביץ, דן סואן
- 65 חינוך לאזרחות בישראל: היבטים ייחודיים ואוניברסליים
בהנחלת ערכי הדמוקרטיה לנוער
- 81 כיצד מתמודדים בוגרי בית ספר ולדורף עם האתגרים
העומדים לפניהם בשירות הצבאי: מבט של עשור
- גלעד גולדשמידט

דרכים ודגשים בפדגוגיה

- להקשיב, לפעול, לצמוח: מהמרחב הכיתתי למרחב החברתי
- 99 יהודית וינברגר, איריס בקשי
- 103 טיפוח החשיבה האינטואיטיבית בחינוך
- יוסף אבינון
- 119 חינוך סביבתי בדמוקרטיה ליברלית
- איתי אליאב
- 131 ב(ל)ז לחופש הגדול: כאב ראש לא קטן...
- אביקם גזית
- 141 בדרך למנהיגות חינוכית: החוליה החסרה בהערכת מורים
- קובי גוטמן
- 161 הדרכה פדגוגית: האישי והמקצועי – הילכו יחדיו?
- דפנה המר-בודנרו

סוגיות בחברה ובתרבות

- דור ראשון, דור שלישי: גשר על פני תהום
- 181 נילי קרן, נאוה סמל
- "גדול השוק אין איש מולך בו": שוק הכרמל, מרחב ציבורי
ומוביליות מדומיינת
- 197 ליאורה גביעון
- 221 נשיא ופדגוג: לאָרֶוֹ קֶרְדִּינֶס דֶּל רִיו
- איתן גינזברג
- "תקופת האש": דחייה או הכלה של תלמידות אתיופיות
בפנימייה
- 249 דן סואן
- "הקונפליקט המשולש": עמדות של משפחות עובדות ולומדות
בִּקְוֹנְפְּלִיקַט מִשְׁפָּחָה, קריירה ולימודים גבוהים – ניתוח מגדרי
- 269 רינה שחר, מעיין ניצן-קרנצוב,
אביטל טורם

299	המסורת: איגרת שלא נכתבה	חנוך בן פזי
319	להיות מודרנית בדרכה: נשים חרדיות בחדרי כושר במגזר החילוני	יפעה גצליק

ספרות וביקורת

339	"וְהָיָה לִי שֵׁעַר זָהָב וְהָיָה לִי עֵינַיִם כְּחַלּוֹת": על תוכנית הלימודים החדשה בספרות	אסתי אדיבי-שושן
363	המקום והמרחק: רליגיוזיות וכמיהה אל הנשגב בשירת יונה וולך	תמר לזר
390		תקצירים באנגלית